

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Præmittuntur quæ apud omnes sunt certa, & referuntur sententiæ

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

defectum qui sunt media ad ipsam, si non per se, saltem per accidens, ut diximus. Unde in forma, concessa Majori, distinguo Minorem: quod naturaliter homini non venit, non est effectus aut pena peccati, si non supponatur impeditum per gratiam, concedo Minorem: si impeditum supponatur, nego Minorem, & Consequentiam.

Ad secundum respondeo veram esse Majorem de causa per se, falsam autem de causa per accidens: peccatum verò originale, ut diximus, non est causa per se mortis, & aliorum defectuum corporalium, sed per accidens tantum, & tanquam removens prohibens: unde illo dimisso in baptismo, potest perseverare in homine necessitas moriendi, non restituta per illum originali iustitia, quantum ad effectum ejus secundarium, qui erat per se & subijcere corpus animæ, illudque per talem subjectionem reddere impossibile & immortale.

Ad tertium similiter distinguo Majorem: causa æqualis æqualem producit effectum, si sit causa per se, concedo Majorem: si sit causa tantum per accidens, nego Majorem. Solutio est D. Thomæ hic art. 5. ad 1. ubi sic ait: *Dicendum quod æqualitas cause per se, causat æqualem effectum... sed æqualitas cause removens prohibens non ostendit æqualitatem effectuum: si quis enim aequali impulsu dirvellat columnas, non sequitur quod lapides superpositi æqualiter moveantur, sed ille velocius movebitur, qui gravior erit secundum proprietatem suæ naturæ cui relinquitur, remoto prohibente. Sic igitur remotâ originali iustitiâ, natura corporis humani relicta est sibi: & secundum hoc, iuxta diversitatem naturalis complexionis, quorundam corpora pluribus defectibus subiacent, quorundam verò paucioribus, quamvis existente originali peccato æquali.*

ARTICULUS III.

Quid si macula peccati, seu peccatum habituale personale?

§. I.

Premittantur quæ apud omnes sunt certa, & referuntur sententiæ.

SUPPONO primò, ex peccato præterito relinqui quandam maculam in anima peccatoris, per quam habitualiter dicitur maculata, imunda, Deo invisâ, &c. Ita colligitur ex Scriptura, in qua peccatum frequentissimè appellatur macula, immunditia, sordes, &c. Item iustificatio, quæ homo transfertur à statu peccati, ablutio & mundatio dicitur, ut patet ex illo Ezechiel. 36. *Effundam super vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus iniquitatibus vestris.* Præterea, ut discurrit D. Thomas hic art. 1. macula in rebus spiritualibus dicitur ad similitudinem maculæ in rebus corporalibus. Sicut ergo corpus aliquod maculari dicitur, quando ex contactu & commixtione alterius, nativum amittit splendorem seu nitorem, ut vestis, cum inficitur luto vel oleo: ita anima maculam spiritualem contrahit, dum inordinato voluntatis affectu, qui est veluti quidam animæ tactus, creaturæ adherens, perdit nitorem & splendorem, quem habet ex resplendentia divini luminis, scilicet sapientiæ & gratiæ, per quam

ab bene & decenter agendum perficitur. Unde Augustinus (ab eodem S. Doctore opusc. 61. cap. 13. relatus) ait quod *anima media inter Deum & creaturas, conversione ad Deum illuminatur, melioratur, & perficitur: conversione ad creaturas obtenebratur, deterioratur, & corrumpitur.*

Hanc rationem confirmat & magis illustrat S. Doctor hic qu. 86. art. 1. resp. ad 2. ex differentia quæ inter intellectum & voluntatem reperitur: *Nam actus intellectus (inquit) perficitur secundum quod res intelligibiles sunt in intellectu per modum ipsius intellectus, & ideo intellectus ex eis non inficitur, sed magis perficitur. Sed actus voluntatis consistit in motu ad ipsas res, ita quod amor rei amata aliquam conglutinat: & ex hoc anima maculatur, quando inordinate inhaeret; secundum illud Osee 9. facti sunt abominabiles, sicut ea quæ dilexerunt.*

Suppono secundò, hanc maculam remanere in homine, donec peccatum à qua causatur fuerit remissum, & infusa animæ gratia iustificans, ut patet ex illo Josue 22. *Peccastis in Beelphegor, & usque in præsentem diem macula huius sceleris in vobis permanet.*

Suppono tertio, maculam peccati mortalis, de qua solum agimus in præsentem, esse idem omnino quod peccatum habituale, & solo nomine distinguuntur, quamvis inter hæc duo nomina unum altero magis vel minus rem explicet: in hoc enim quod est exprimere Dei offensam, adhuc per penitentiam non retractatam, videtur antecellere hoc nomen, *peccatum habituale*: in hoc verò quod est significare turpitudinem & privationem nitore debiti subiecto, videtur quod hoc nomen, *macula*, excedit. Ratio huius suppositionis evidens est: nam esse maculatum & imundum coram Deo (quod est effectus formalis maculæ) nihil aliud est, quam esse peccatis coinquinatum, & esse Deo injuriosum & offensum; quod est effectus formalis peccati habitualis: ubi autem effectus formalis est idem, eadem debet esse forma vel quasi forma tribuens talem effectum. Unde Theologi his temporibus maculam peccati, & peccatum habituale, pro eodem indifferenter usurpant: apud antiquos verò complexum illud, *peccatum habituale*, non erat in usu (ideoque apud S. Thomam nusquam reperitur, nec Bergomensis in sua tabula aurea ejus mentionem facit) sed nomen peccati ad solum actuale vel originale restringebant, & quod nos peccatum habituale dicimus, illi non nisi peccati maculam appellabant.

Suppono ultimo, peccatum habituale aliud esse originale, quod per generationem transfunditur, & resultat in nobis ex peccato actuali Adami, quo Dei præceptum in paradiso terrestri violavit, de quo fusè egimus disputatione præcedenti; aliud personale, quod resultat ex peccato actuali à nobis commisso, & in nobis remanet, donec per contritionem & infusionem gratiæ auferatur: & de isto in præsentem disputamus, & inquirimus quid illud sit, sive in quo formaliter consistat?

Variè circa hoc opinantur Authores. Scotus in 4. dist. 14. qu. 1. asserit maculam peccati consistere in ordinatione passiva ad penam ut disconveniēti animæ, seu in relatione rationis resultante in anima, propter culpam commissam; quam dicit appellari maculam, reatum, & offensam.

fenfam, diverſa ratione: Nam quatenus respicit animam, & eſt illi diſconveniens, dicitur macula; quatenus refertur ad pœnam, appellatur reatus ſeu obligatio pœnæ; quatenus verò provenit ex actione divinæ voluntatis ordinantis peccatorem ad pœnam, vocatur offenſa. Scotum ſequuntur Gabriel, Major, Almainus, & alii Nominales, quamvis in modo explicandi talem doctrinam, non nihil dividantur.

Alii docent cum Vazque hic diſp. 139. cap. 5. hominem tranſacto actu peccati non denominari habitualiter peccatorem ab aliquo ſibi intrinſeco, ſed ab extrinſeco, nempe à peccato actuali præterito, quod eſt phyſicè tranſierit, moraliter tamen perſeverare cenſetur, donec per penitentiam retractetur, & per inſuſionem gratiæ tollatur: unde illi Authores maculam peccati, ſeu peccatum habituale, in ſola denominatione extrinſeca, proveniente à peccato præterito non retractato, conſiſtere aſſeverant.

Alii verò illud ponunt in aliquo habitu, quo anima & voluntas manent converſæ habitualiter ad bonum commutabile ſicut ad ſinem ultimum, & à Deo averſæ. Ita Lorca, Martinez, Nunno, & alii, qui docent peccatum originale conſiſtere in converſione habituali ad creaturam: eodem enim modo, ſervatâ proportionem, de peccato habituali personali philoſophandum exiſtunt.

Denique S. Thomas hic art. 1. & 2. & alibi paſſim aſſerit maculam peccati non eſſe aliquid poſitivum, ſed formaliſter conſiſtere in privatione nitotris animæ in ordine ad ſuam cauſam, quæ eſt peccatum actuale. Unde ſit

S. II.

Conſutantur tres primæ ſententiæ, & quarta ſtatuitur.

Dico primò, maculam peccati non eſſe ordinationem paſſivam ad pœnam peccato debitam.

Probatur concluſio multipliciter. In primis enim priùs intelligitur in homine macula ex peccato relicta, quam deputatio ad pœnam; idè enim quis deputatur ad pœnam, quia eſt culpabilis ſeu peccator, & peccati maculâ infectus: Ergo deputatio ſeu ordinatio paſſivæ ad pœnam non eſt ipſa macula peccati, ſed ipſam priùs ſaltem naturâ ſupponit. Unde D. Thomas in 2. diſt. 42. in expoſit. textus ait quod macula eſt medium inter actum peccati & reatum, quaſi effectus actus, & fundamentum reatus.

Probatur ſecundò: Eſt Deus ſtatuiſſet nullam inferre pœnam peccato, adhuc eſſet anima poſt actum peccati maculata, immunda, & in ſtatu peccati: Ergo macula propriè non eſt ordinatio ad pœnam.

Tertiò: Dammati in inferno novas maculas contrahunt ex peccatis quæ ibi continuè committunt; & tamen cum non ſint ampliùs in ſtatu demerendi, ut pote in termino exiſtentes, non ordinantur à Deo ad novam pœnam: Ergo idem quod priùs.

Quartò: Remiſſi culpæ, & ablata maculâ, adhuc remanere poteſt ordinatio ad pœnam, quia in juſtificatione non ſemper pœna omnino remittitur, ſed mutatur æterna in temporalem, juxta illud Auguſtini: *Ne culpa putaretur parva, ſi cum ea ſintretur & pœna, prolixiorẽ eſſe voluit pœnam, quàm culpam: temporaliter enim*

detinet pœna, quem iam reum ad damnationem non detinet culpa. Ergo macula peccati non conſiſtit in ordinatione ad pœnam.

Denique macula apud omnes eſt de genere mali culpæ, cum ſit ipſum habituale peccatum, atque adèd nequit ab aliquo Dei actu, ſive per modum effectus, ſive per modum denominationis provenire: ordinatio verò paſſivæ peccatoris ad pœnam, procul dubio eſt de genere boni; nam bonum & juſtum eſt peccatorem ad pœnam deſtinari, imò eſt effectus vel denominatio ipſius actus divini deſtinantis: igitur ratio maculæ conſiſtere nequit in tali ordinatione.

Hæ rationes adèd convincentes ſunt ad demonſtrandum peccatum habituale non conſiſtere in deputazione paſſivæ ad pœnam, ut Scotiſta ſuum Magiſtrum interpretari conentur, & aſſerant ipſum per ordinem ſeu deputacionem ad pœnam intellexiſſe pœnæ condignitatem, & in eo collocari eſſentiam peccati habitualis. Verùm hæc interpretatio non juvat, nec ſententiam Scoti probabiliorẽ reddit: Nam condignitas pœnæ eſt proprietas conſequens culpam, ſicut condignitas præmi conſequitur bonitatem moralem actus meritorii: Ergo eſſentia peccati habitualis conſiſtere nequit in reatu ſeu deputacione ad pœnam, accepta pro condignitate pœnæ.

Confirmatur: Non idèd aliquis eſt peccator, quia eſt dignus pœnâ, ſed potius contra dignus eſt pœnâ, quia eſt peccator: Ergo peccatum habituale non conſiſtit in condignitate pœnæ.

Dico ſecundò, maculam peccati, ſeu peccatum habituale, non eſſe ſolam denominationem extrinſecam, delumptam à peccato actuali præterito.

Probatur primò: Peccatum habituale originale eſt aliquid nobis intrinſecum, & diſtinctum à peccato actuali Adami, atque ab eo derivatum, ut contra Pighium, & Catharinum diſputatione præcedenti oſtendimus: Ergo ſimiliter peccatum habituale personale erit aliquid nobis intrinſecum, diſtinctum à peccato actuali præterito, & non ſola denominatio extrinſeca ab illo petita. Conſequentiã pater: Tum quia peccatum habituale personale non minus debet eſſe intrinſecum, nec minus aſſicere phyſicè peccatorem adultum, quàm peccatum habituale originale aſſicere parvulum: Tum etiam, quia ſi peccatum actuale Adami vim habet tranſfundendi in poſteros aliquid habituale intrinſecum, quod verè & propriè peccatum ſit, verèque & intrinſecè illos denominet peccatores, à fortiori relinquere debuit in Adamo aliquid habituale intrinſecum, per quod verè & propriè peccator diceretur: cumque eadem ſit ratio de peccato actuali aliorum hominum, dicendum eſt ex eo aliquid intrinſecum derivari, quo peccatores denominantur, & quod macula peccati, ſeu peccatum habituale dicitur.

Probatur ſecundò concluſio: Denominatio exprimens permanentiam & ſtatum, ſeu modum eſſendi fixum & quietum, non poteſt ſumi ab eo quod eſt tranſiens, & ſe habet per modum tendentiæ & motus; nam inter denominationem & formam denominantem debet eſſe proportio quantum ad modum eſſendi: Sed denominatio injuſti & peccatoris dicit aliquid permanens, & fixum ac quietum; peccatum verò actuale eſt quid tranſiens, & dicit fluxum & tendentiam in aliud: Ergo denominatio peccatoris non ſumitur